

ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ПІДГОТОВКИ ТА АНАЛІЗ ВИСТУПУ ЗБІРНОЇ КОМАНДИ УКРАЇНИ З ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ НА ЧЕМПІОНАТАХ ЄВРОПИ 1994–2018 РР.

Самоленко Т. В., Апайчев О. В., Караулова С. І.

ВСТУП

Традиції української легкої атлетики багаті, а українські легкоатлети мають невичерпний потенціал і нестримне бажання перемагати. У рейтингу найпрестижніших офіційних міжнародних змагань з легкої атлетики чемпіонати Європи традиційно посідають третю сходинку, поступаючись за своєю престижністю тільки Іграм Олімпіад та чемпіонатам світу. Історія чемпіонатів Європи почалася в першій половині 30-х років минулого століття, у вересні 1934 році в італійському Турині відбувся перший в історії чемпіонат Європи з легкої атлетики в якому змагалися тільки чоловіки. На наступному чемпіонаті виступали як чоловіки, так і жінки. У змаганнях беруть участь легкоатлети, які представляють національні федерації, що входять до Європейської Атлетичної Асоціації (ЕАА)¹.

Легка атлетика за період свого становлення та розвитку зазнала істотних змін стосовно правил змагань, обладнання, інвентарю, снарядів, техніки виконання вправ, методики підготовки спортсменів у бік поліпшення. Все це зумовило стрімке зростання результатів, багаторазове поліпшення рекордів Європи. Водночас легкоатлети стали здатні демонструвати результати на межі людських можливостей. Можливо, саме тому деякі рекорди Європи протягом багатьох років так і залишаються неперевершеними. В системі підготовки легкоатлетів спортивні змагання залишаються центральним елементом, який визначає всю систему організації, методики підготовки спортсменів^{2, 3}.

¹ Чемпіонат Європи з легкої атлетики. URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki>

² Козлова Е. Соревнования в системе подготовки спортсменов высокой квалификации в условиях профессионализации легкой атлетики. *Наука в олимпийском спорте*. Киев : Олімпієвська література, 2010. № 1(2). С. 20–30.

³ Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения. К. : Олімпієвська література, 2004. 808 с.

1. Історичні аспекти виступів українських спортсменів на чемпіонатах Європи з легкої атлетики

Одним з основних проміжних змагань в чотирирічному олімпійському циклі є чемпіонати Європи з легкої атлетики. На відміну від командних чемпіонатів Європи, де визначається в цілому розвиток легкої атлетики в країні, на основних чемпіонатах Європи визначаються пріоритетні види, що демонструють готовність збірної команди України до майбутніх Ігор Олімпіад. Чемпіонати Європи до 2010 року проводилися один раз на чотири роки, а починаючи з 2012 року, за рішенням Європейської Атлетичної Асоціації (ЄАА), стали проводитися один раз в два роки. Вперше, в 2012 році чемпіонат Європи проводився в рік Ігор Олімпіади, що стало для спортсменів додатковим стимулом для потрапляння до збірної команди України для участі в Іграх Олімпіади. У рік проведення Ігор Олімпіади до програми чемпіонату не входять: види спортивної ходьби і марафонський біг. Починаючи з 2009 року, замість Кубків Європи з легкої атлетики, стали проводитися командні чемпіонати Європи з легкої атлетики. Ці змагання проходили щорічно за винятком року, коли відбувалися Ігри Олімпіад, але з 2017 року, за рішенням Європейської атлетичної асоціації (ЄАА), ці змагання почали проводитися один раз на два роки, в роки, коли проходять чемпіонати світу з легкої атлетики.

Таким чином в кожному чотирирічному олімпійському циклі влітку, починаючи з 2017 року, почали проводитися два командних чемпіонати Європи, два чемпіонати Європи і два чемпіонати світу з легкої атлетики. Це дало можливість вести більш цілеспрямовану підготовку до головного старту чотириріччя, і моделювати виступ спортсменів на майбутніх Іграх Олімпіади.

Виступ національної збірної команди України з легкої атлетики на чемпіонатах Європи протягом 1994–2018 рр. показав наступну динаміку результатів загально-командної боротьби за кількістю здобутих медалей: 1994 р. – 5 місце (3 золоті, 6 срібних, 3 бронзові), 1998 р. – 6 місце (3-2-1), 2002р. – 6 місце (3-3-1), 2006 р. – 21 місце (0-1-2), 2010 р. – 7 місце (2-4-1), 2012 р. – 3 місце (4-4-6), 2014 р. – 7 місце (2-5-2), 2016 р. – 17 місце (1-0-0), 2018 – 9 місце (2-2-3), рис. 1.

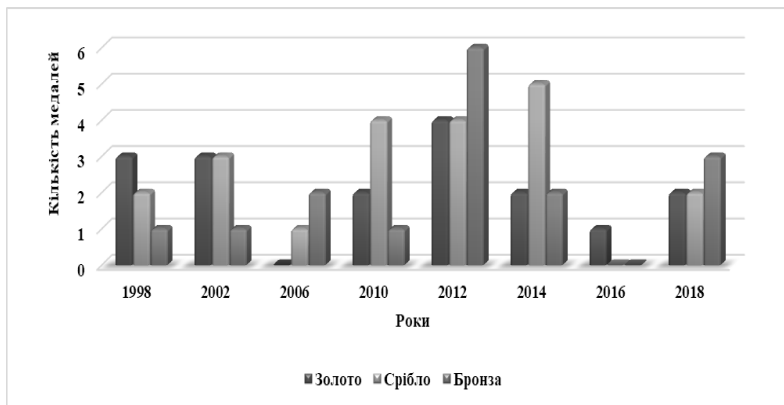

Рис. 1. Динаміка медалей, які вибороли українські легкоатлети на чемпіонатах Європи протягом 1994-2018 рр.

За зайнятими місцями, очками і кількості фіналістів динаміка виглядала наступним чином: 1994 р. – 4 місце (122 очка і 23 фіналісти), 1998 р. – 9 місце (63 очка і 12 фіналістів), 2002 р. – 8 місце (72,5 очок і 13 фіналістів), 2006 р. – 7 місце (86,5 очок і 26 фіналістів) 2010 р. – 8 місце (100,5 очок і 20 фіналістів), 2012 р. – 4 місце (117,5 очок і 21 фіналіст), 2014 р. – 7 місце (86 очок і 16 фіналістів), 2016 р. – 13 місце (45 очок і 12 фіналістів), 2018 р. – 10 місце (67 очок і 14 фіналістів), рис. 2.

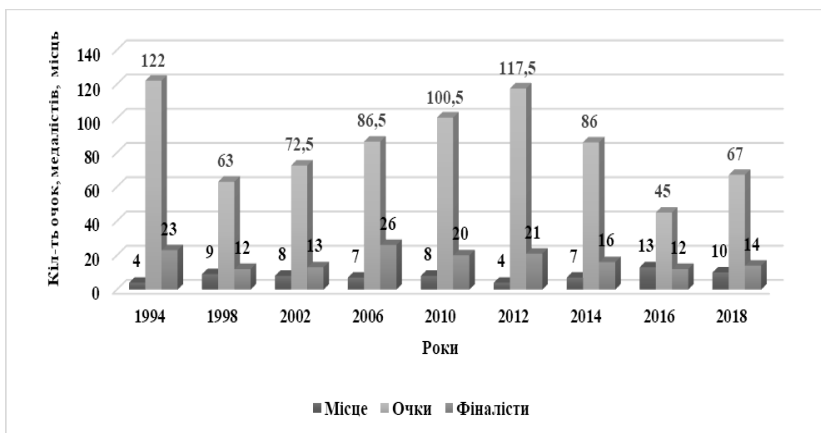

Рис. 2. Динаміка кількості призових місць, очок, фіналістів на чемпіонатах Європи протягом 1994-2018 рр.

2. Аналіз результатів виступу національної збірної команди України з легкої атлетики на чемпіонатах Європи

У 1994 році в Гельсінкі (Фінляндія) Україна вперше взяла участь у XVI чемпіонаті Європи з легкої атлетики як незалежна держава. З цього чемпіонату почався відлік виступів збірної команди незалежної України. У змаганнях взяли участь 1113 атлетів з 44 країн Європи. Було розіграно 44 комплекти медалей (24 у чоловіків і 20 у жінок). Виступ збірної команди України з легкої атлетики на першому, за роки незалежності, чемпіонаті Європи 1994 року показав позитивну динаміку в спортивних досягненнях українських легкоатлетів. У 1994 році спортсмени національної збірної команди України з легкої атлетики на чемпіонаті Європи вибороли 12 медалей (3 золоті, 6 срібних, 3 бронзові), 23 атлети (включаючи медалістів) брали участь у фінальній частині змагань (вісім найкращих). У командному заліку команда України зайняла 5 загальнокомандне місце (за кількістю здобутих медалей) та 4 – за кількістю очок, набравши 122 очки за місця, що зайняли вісім фіналістів у своїх видах програми. На той час команда, здебільше, була сформована із спортсменів, які пройшли підготовку в збірній команді колишнього СРСР. Збереження централізованої системи підготовки і правильний підхід до формування збірної команди позитивним чином вплинули на виступ збірної команди України на першому для неї, за часи незалежності, чемпіонаті Європи. До цього часу цей результат залишається одним з найкращих. У 1994 році до збірної команди потрапляли спортсмени (уразі виконання норматива, встановленого ЄАА або ФЛАУ), які ставали переможцями та срібними призерами відбіркового чемпіонату України. Для потрапляння спортсменів, які зайняли третє місце, до складу збірної команди України для участі у чемпіонаті Європи (у разі виконання норматива, встановленого ЄАА або ФЛАУ) вирішувалось головною тренерською радою і затверджувалось на виконкомі ФЛАУ. Лідери збірної України також приймали участь у відбірковому чемпіонаті України. Аналіз результатів виступів національної збірної команди України з легкої атлетики на чемпіонаті Європи 1994 року, свідчив про наявність видів легкої атлетики, в яких українські спортсмени виступають дуже вдало, завойовуючи медалі і потрапляючи до вісімки фіналістів, а саме: в бігових видах (біг 100 м, 200 м, біг 400 м с/б та естафетний біг

4x100 м, біг на 1500 м), у стрибкових видах (стрибки у висоту, стрибки в довжину, потрійний стрибок), у видах метань (штовхання ядра, метання диску і молоту), у багатоборствах (десятиборство). Українці впевнено домінували у змаганнях зі штовхання ядра, вибороли три перших місця серед чоловіків та перше місце серед жінок. Перемогли з бігу на 400 м з/б (чоловіки), другий результат показали у естафетному бігу 4x100 м та бігу на 200 м (чоловіки), 100 і 200 м (жінки), друге місце у стрибку в довжину серед жінок та третє місце у потрійному стрибку серед жінок і десятиборстві. В цілому ж, у 19 видах з 44 номерів програми чемпіонату Європи спортсмени збірної команди України увійшли до вісімки фіналістів (включаючи медалістів). 9 жінок у 8 номерах програми і 14 чоловіків у 10 номерах програми.

По кількості спортсменів, що увійшли до фінальної частини змагань (включаючи медалістів) стоїть група «спринт, бар'єри» – 9 фіналістів (включаючи 1 золоту, 4 срібні нагороди) і 54 очки, в групі «метання» – 8 фіналістів (включаючи 2 золоті, 1 срібну, 1 бронзову нагороди) і 38 очок, в групі «стрибки» – 4 фіналісти (включаючи 1 срібну, 1 бронзову нагороди) і 20 очок, «багатоборство» – 1 фіналіст (1 бронзова нагорода) і 6 очок, в групі «витривалість» – 1 фіналіст і 4 очки відповідно, в групі «спортивна ходьба» жоден учасник не увійшов до вісімки фіналістів чемпіонату Європи.

У 1998 році XVII чемпіонат Європи пройшов в Будапешті (Угорщина). У змаганнях взяли участь 1259 атлетів з 44 країн Європи. Було розіграно 46 комплектів медалей (24 у чоловіків і 22 у жінок). До програми змагань серед жінок були вперше додані два нових види програми: стрибок з жердиною і метання молоту, так само була змінена дистанція в бігу з 3000 м на 5000 м. Аналіз результатів виступу збірної команди України з легкої атлетики на чемпіонаті Європи 1998 року, в порівнянні з попереднім чемпіонатом, показав що за чотири роки в деяких видах програми ми знизили позитивну динаміку спортивних досягнень українських легкоатлетів. У 1998 році спортсменами було завойовано 6 медалей (3 золоті, 2 срібні, 1 бронзова), 12 атлетів (включаючи медалістів) брали участь у фінальній частині змагань.

У командному заліку команда України зайняла 6 загальнокомандне місце (за кількістю здобутих медалей), 9 – за кількістю очок, набравши 63 очки за зайняті місця у вісімці фіналістів. Важке

економічне становище в країні, недостатнє фінансування підготовки збірної команди України з легкої атлетики на місцях змусили, протягом чотирьох років, пристосовуватися і змінювати систему підготовки, частково відмовившись від централізованої підготовки.

Це негативним чином вплинуло на підготовку, внесло корективи до формування збірної команди України і виступ на чемпіонаті Європи. У 1998 році зберіглася та ж сама система відбору до збірної команди України для участі в чемпіонаті Європи, як і у 1994 році, але кількість учасників була обмежена у зв'язку з обмеженим фінансуванням.

Аналіз результатів виступів національної збірної команди України з легкої атлетики на чемпіонаті Європи 1998 року, свідчить про те, що пріоритетними видами програми для збірної команди України, в яких українські спортсмени продовжують завойовувати медалі і потрапляти до вісімки фіналістів, як і на попередньому чемпіонаті, залишаються ті ж самі, за винятком вперше включеного до програми чемпіонату стрибків з жердиною серед жінок. В бігових видах біг 100 м, 200 м, 400 м, біг 400 м с/б та естафетний біг 4х100 м, у стрибкових видах (стрибки у висоту, стрибки з жердиною, потрійний стрибок), у видах метань (штовхання ядра). Спортсмени вибороли золоті нагороди в штовханні ядра серед чоловіків та жінок, зі стрибків з жердиною серед жінок. Срібні нагороди з бігу на 200 м і 400 м серед жінок та бронзову медаль зі штовхання ядра (чоловіки). В порівнянні з попереднім чемпіонатом, спортсмени збірної команди не змогли повторити успіх попереднього чемпіонату Європи – потрапити до фінальної частини змагань у стрибках в довжину, метанні молоту, метанні диску і десятиборстві, але з'явилися нові види: стрибки з жердиною і біг 400 м (жінки), в яких спортсмени України змогли завоювати медаль і потрапити до фінальної частини змагань.

У цілому ж, у 10 видах з 46 номерів програми чемпіонату Європи спортсмени збірної команди України увійшли до вісімки фіналістів (включаючи медалістів), 10 жінок у 9 номерах програми і 2 чоловіки у 1 номері програми. Помітно знизилася кількість чоловіків у фіналах чемпіонату. Цей результат значно нижчий ніж на попередньому чемпіонаті.

По кількості спортсменів, що увійшли до фінальної частини змагань (включаючи медалістів) лідерство залишає за собою група «спринт, бар'єри» – 6 фіналістів (2 срібні нагороди) і 28 очок,

в групі «метання» – 3 фіналісти (включаючи 2 золоті, 1 бронзову нагороду) і 22 очки, в групі «стрибки» – теж 3 фіналісти (включаючи 1 золоту нагороду) і 13 очок, «багатоборство» – залишилися без фіналістів, в групах «витривалість» і «спортивна ходьба» теж жоден учасник не увійшов до вісімки фіналістів чемпіонату Європи.

У 2002 році XVIII чемпіонат Європи пройшов в Мюнхені (Німеччина). У змаганнях взяли участь 1162 атлети з 47 країн Європи. Було розіграно також 46 комплектів медалей (24 у чоловіків і 22 у жінок). У програмі змагань зі спортивної ходьби серед жінок було змінено дистанцію з 10 км на 20 км. На цьому чемпіонаті Європи спортсмени збірної команди України з легкої атлетики вибороли 7 медалей (3 золоті, 3 срібних, 1 бронзову), 13 атлетів (включаючи медалістів) брали участь у фінальній частині змагань. У командному заліку команда України зайняла 6 загальнокомандне місце (за кількістю здобутих медалей) та 8 – за кількістю очок, набравши 72,50 очки за зайняті місця у вісімці фіналістів. Аналіз результатів виступу показав, що збірна команда України залишилася приблизно на тому ж рівні, що й була на попередньому чемпіонаті, але значно програє виступу 1994 року. Економічне становище в країні не дозволило змінити систему підготовки збірної команди. Почалася зміна поколінь і старіння тренерських кадрів. Багато провідних тренерів вимушені були уїхати за працювати кордон, або зовсім змінити кваліфікацію. Система відбору для потрапляння в збірну команду для участі у чемпіонаті Європи залишилася незмінною. Також була обмежена кількість учасників чемпіонату Європи.

Аналіз результатів виступів національної збірної команди України з легкої атлетики на чемпіонаті Європи 2002 року показав, що у зв'язку з початком зміни поколінь, змінилися й деякі пріоритетні види програми для українських спортсменів, де вони почали завойовувати медалі і потрапляти до вісімки фіналістів, а саме: в бігових видах (біг 100 м з/б, 400 м, естафетний біг 4x100 м, біг на 5000 м та 3000 м з/п), у стрибкових видах (стрибки в довжину і стрибки з жердиною), у видах метань (штовхання ядра і метання молоту). В змаганнях чоловіків українські спортсмени вибороли золоті нагороди у штовханні ядра, стрибках в довжину та естафетному бігу 4x100 м, срібними призерами чемпіонату стали в метанні молота, бронза – в бігу на 5000 м. Серед жінок срібні

нагороди вибороли в штовханні ядра та бігу на 100 м з/б. В порівнянні з попереднім чемпіонатом, спортсмени збірної команди не змогли потрапити до фінальної частини змагань в стрибках у висоту, потрійному стрибку, в бігу на 100 м, 200 м і 400 м з/б, але з'явилися нові види: стрибки з жердиною, біг 5000 м, 3000 м з/п (чоловіки) і біг 100 м з/б (жінки), в яких спортсмени України завоювали медалі і потрапили до фінальної частини змагань. В цілому, як і в попередньому чемпіонаті, у 11 видах з 46 номерів програми чемпіонату Європи спортсмени збірної команди України увійшли до вісімки фіналістів (включаючи медалістів). 4 жінки у 4 номерах програми і 9 чоловіків у 7 номерах програми.

По кількості спортсменів, що увійшли до фінальної частини змагань (включаючи медалістів) лідерство захопила група «метання» – 4 фіналісти (включаючи 1 золоту, 2 срібні нагороди) і 26 очок, в групі «спринт, бар'єри» теж – 4 фіналісти (включаючи 1 золоту, 1 срібну нагороду) і 22 очки, в групі «стрибки» – 3 фіналісти (включаючи 1 золоту нагороду) і 16 очок, в групі «витривалість» – 2 фіналісти (включаючи 1 бронзову нагороду) і 9 очок, «багатоборство» – залишилися без фіналістів і в групі «спортивна ходьба» теж жоден учасник не увійшов до вісімки фіналістів чемпіонату Європи.

У 2006 році XIX чемпіонаті Європи відбувся в Гетеборзі (Швеція). У змаганнях взяли участь 1300 атлетів з 48 країн Європи. Було розіграно 47 комплектів медалей (24 у чоловіків і 23 у жінок). До програми змагань серед жінок був вперше доданий новий вид програми: біг 3000 м з/п. Спортсменами збірної команди України було здобуто лише 3 медалі (1 срібну і 2 бронзові), але 26 атлетів (включаючи медалістів) брали участь у фінальній частині змагань, що до цього часу є найкращим показником за всю історію участі українських атлетів в чемпіонатах Європи. У командному заліку (за кількістю здобутих медалей) команда України зайняла лише 21 загальнокомандне місце, але за кількістю очок – 7, набравши 86,50 очки за зайняті місця у вісімці фіналістів. Цей виступ збірної команди України показав, що за період з 2002 по 2006 рр., команда значно омолодилась та повністю відновилась після періоду зміни покоління. Була відновлена система централізованої підготовки збірної команди України за групами видів. Деяким лідерам була надана можливість індивідуальної підготовки. Значно більше уваги

почали уділяти резервному складу. У зв'язку з цим, розширилося коло пріоритетних видів. І хоча медалей було звоєвано найменша кількість, але за кількістю фіналістів цей чемпіонат був найкращим за всі минулі чемпіонати Європи. Система відбору для потрапляння в збірну команду для участі у чемпіонаті Європи залишилася незмінною, з обов'язковим виступом всіх кандидатів, включаючи лідерів збірної команди, на відбірковому чемпіонаті України.

Аналіз результатів виступів національної збірної команди України на чемпіонаті Європи 2006 року показав, що після оновлення команди з'явилась ціла низка видів, в яких українські спортсмени почали здобувати медалі і потрапляти до фінальної частини змагань. В бігових видах (біг 200 м, біг 110 м з/б, 400 м з/б, естафетний біг 4x100 м і 4x400 м, біг на 800 м, 1500 м і 10000 м), у стрибкових видах (стрибки в довжину, потрійний стрбок, стрибки у висоту і стрибки з жердиною), у видах метань (метання диску і метання молоту), у видах багатоборства (семиборство). Вітчизняні спортсмени вибороли срібну медаль в бігу на 1500 м серед чоловіків, бронзові нагороди – у стрибку в довжину (чоловіки) та 400 м з/б (жінки). У порівнянні з попереднім чемпіонатом, спортсмени збірної команди не змогли потрапити до фінальної частини змагань у штовханні ядра (чоловіки і жінки), метанні молоту (чоловіки), в бігу 400 м і 100 м з/б (жінки), в бігу на 5000 м і 3000 м з/п (чоловіки), але з'явилися нові види: потрійний стрибок (чоловіки), метання диску і метання молоту (жінки), біг 800 м і 1500 м (жінки), біг 10000 м (чоловіки), біг 110 м з/б, естафетний біг 4x400 м (чоловіки і жінки), семиборство), також повернулися види, в яких спортсмени України завойовували медаліта потрапляли до фіналу в попередніх чемпіонатах Європи, а саме: стрибки у висоту і стрибки в довжину (жінки), біг на 1500 м (чоловіки), біг на 200 м і 400 м з/б (жінки). В цілому, у 19 видах з 47 номерів програми чемпіонату Європи спортсмени збірної команди України увійшли до вісімки фіналістів (включаючи медалістів), 15 жінок у 11 номерах програми і 11 чоловіків у 8 номерах програми. Розширився діапазон видів програми чемпіонату, в яких українські спортсмени увійшли до фінальної частини.

По кількості спортсменів, що увійшли до фінальної частини змагань (включаючи медалістів) вперед вийшла група «стрибки» – 9 фіналістів (включаючи 1 бронзову нагороду) і 31 очко, в групі «спринт, бар'єри» – 8 фіналістів (включаючи теж 1 бронзову

нагороду) і 24 очки, в групі «витривалість» – 5 фіналістів (включаючи 1 срібну нагороду) і 19 очок, в групі «багатоборство» – 2 фіналісти і 7 очок, в групі «метання» – 2 фіналісти і 6 очок. В групі «спортивна ходьба», як і в попередніх чемпіонатах Європи, жоден учасник не увійшов до вісімки фіналістів.

У 2010 році XX чемпіонат Європи пройшов в Барселоні (Іспанія). У змаганнях взяли участь 1370 атлетів з 50 країн Європи. Було розіграно також 47 комплектів медалей (24 у чоловіків і 23 у жінок). З цього року Європейська асоціація легкоатлетичних федерацій (ЕАА) і організаційний комітет європейської першості прийшли до угоди про те, що б ввести у Барселоні деякі нововведення. Так тепер ті атлети, які захищатимуть своє звання чемпіона Європи, і лідери європейського сезону в кожному виді удостоюються особливого номера. Подібний підхід був покликаний зробити змагання привабливішими і легшими для глядацького сприйняття. Спортсмен, який захищатиме свій титул чемпіона Європи, отримає номер помаранчевого кольору, а лідер європейського сезону виступатиме з синім номером. У змаганнях з багатоборства лідер після чергового виду отримує номер жовтого кольору. А перед останніми видами: 800 метрів у жінок і 1500 метрів у чоловіків – учасники нумеруються відповідно до займаних місць.

На цьому чемпіонаті Європи спортсмени збірної команди України вибороли 7 медалей (2 золоті, 4 срібних, 1 бронзову), 20 атлетів (включаючи медалістів) брали участь у фінальній частині змагань. У командному заліку команда України зайняла 7 загальнокомандне місце (за кількістю здобутих медалей) та 8 – за кількістю очок, набравши 100,50 очки за зайняті місця у вісімці фіналістів. Виступ збірної команди України підтвердив, що відновлена система централізованої підготовки збірної команди України за групами видів, з елементами індивідуальної підготовки для лідерів і більша увага резервному складу збірної команди, дали можливість продовжувати розширювати коло пріоритетних видів, які входять до вісімки фіналістів чемпіонатів Європи. Система відбору для потрапляння в збірну команду для участі у чемпіонаті Європи залишилася незмінною, що також показує її правильність.

Україну вперше представляла така велика кількість атлетів: 62 атлета (30 чоловіків та 32 жінки). Аналіз результатів, показаних українськими спортсменами на чемпіонаті Європи 2010 року

показав, що у фінальній частині змагань продовжують з'являтися нові дисципліни, де українські спортсмени навіть здобувають медалі, та повертаються види, які були в фіналах на попередніх чемпіонатах. В бігових видах (біг 100 м, 200 м, 400 м, біг 100 м з/б і 400 м з/б, естафетний біг 4x100 м і 4x400 м, біг 5000 м і марафонський біг), у стрибкових видах (стрибки в довжину, потрійний стрибок, стрибки у висоту і стрибки з жердиною), у видах метань (метання спису і метання молоту), у видах багатоборства (семиборство). Золоті нагороди вибороли жінки в естафеті 4x100 м та потрійному стрибку, срібні нагороди – багатоборство, 200 м, марафон (жінки), стрибок з жердиною (чоловіки), бронза – 400 м з/б (чоловіки). У порівнянні з попереднім чемпіонатом, спортсмени збірної команди не змогли потрапити до фінальної частини змагань у стрибках в довжину (чоловіки), метанні молоту і метанні диску (жінки), в бігу 400 м з/б (жінки), 110 м з/б, в естафетному бігу 4x100 м і 4x400 м (чоловіки), в бігу на 800 м і 1500 м (жінки) і в бігу на 1500 м і 10000 м (чоловіки), але з'явилися нові види: стрибок у висоту (чоловіки), метання спису (чоловіки) і марафонський біг (жінки), також повернулися види, в яких спортсмени України завойовували медалі і потрапляли до фіналу в попередніх чемпіонатах Європи, а саме: біг на 5000 м (чоловіки), біг на 100 м, 400 м (жінки), 100 м з/б, 400 м з/б і метання молоту (чоловіки). В цілому, у 18 видах з 47 номерів програми чемпіонату Європи спортсмени збірної команди України увійшли до вісімки фіналістів (включаючи медалістів), 12 жінок у 11 номерах програми і 8 чоловіків у 7 номерах програми. У порівнянні з попередніми чемпіонатами, на цьому додалося ще триневих видів програми чемпіонату, в яких українські спортсмени увійшли до фінальної частини змагань.

По кількості спортсменів, що увійшли до фінальної частини змагань (включаючи медалістів) вперед, після перерви з 1998 року, знов вийшла група «спринт, бар'єри» – 7 фіналістів (включаючи 1 золоту, 1 срібні, 1 бронзову нагороду) і 38 очок, в групі «стрибки» – 6 фіналістів (включаючи 1 золоту, 1 срібну нагороду) і 31 очко, в групі «витривалість» – 2 фіналісти (включаючи 1 срібну нагороду) і 12 очок, в групі «багатоборство» – 2 фіналісти (включаючи 1 срібну нагороду) і 11 очок, в групі «метання» – 2 фіналісти і 9 очок. В групі «спортивна ходьба», як і на попередніх чемпіонатах Європи, знов жоден учасник не увійшов до вісімки фіналістів.

У 2012 році XXI чемпіонат Європи пройшов в Гельсінкі (Фінляндія). У зв'язку з тим, що 2012 рік був олімпійським, до програми чемпіонату не входили дисципліни, які проходять поза стадіоном (спортивна ходьба та марафонський біг). У змаганнях взяли участь 1230 атлети з 50 країн Європи. Було розіграно 42 комплекти медалей (21 у чоловіків і 21 у жінок). З цього турніру почався новий дворічний цикл проведення чемпіонатів Європи, тоді як з 1974 по 2010 рр. ці змагання проходили один раз на 4 роки. На цьому чемпіонаті Європиспортсмени збірної команди України вибороли найбільшу кількість нагород за всю історію проведення чемпіонатів Європи – 14 медалей (4 золоті, 4 срібних, 6 бронзових), 21 атлет (включаючи медалістів) брали участь у фінальній частині змагань. У командному заліку команда України вперше увійшла до трійки призерів – зайняла 3 загальнокомандне місце (за кількістю здобутих медалей) та 4 – за кількістю очок, набравши 117,50 очок за зайняті місця у вісімці фіналістів. Цей виступ збірної команди України ще раз підтвердив, що система централізованої підготовки за групами видів, з елементами індивідуальної підготовки для лідерів і ретельна увага резервному складу, дають можливість продовжувати розширювати коло пріоритетних видів і безперервно оновлювати якісний склад збірної команди. Систему відбору для потрапляння в збірну команду для участі у чемпіонаті Європи, у зв'язку з Олімпійськими іграми, було частково змінено. Так як відбір на чемпіонаті України проводився на чемпіонат Європи і Олімпійські ігри, деякі атлети могли відмовитися від виступу на чемпіонаті Європи, згідно своїх індивідуальних планів підготовки, затверджених головною тренерською радою збірної команди України.

Аналіз результатів, що показали українські спортсмени на чемпіонаті Європи 2012 року показав, що у фінальній частині змагань продовжують з'являтися нові дисципліни, та повертаються види, які були в фіналах на попередніх чемпіонатах. На цей раз до фінальної частини змагань потрапили: в бігових видах (біг 100 м, 200 м, 400 м, 400 м з/б, естафетний біг 4x400 м, біг 800 м і 10000 м), у стрибкових видах (потрійний стрибок, стрибки у висоту і стрибки з жердиною), у видах метань (метання спису і метання диску), у видах багатоборства (десятиборство). Українські легкоатлети в змаганнях жінок вибороли золоті медалі в потрійному стрибку, естафеті 4x400 м, метанні спису, в бігу на 200 м, срібні нагороди

в бігу на 100 м і 200 м, бронзові – в бігу на 800м, 10000 м, 400 м с/б, стрибку у висоту, метанні диску. В змаганнях чоловіків срібні медалі вибороли в потрійному стрибку, багатоборстві, бронзову – в бігу 400 м з/б. Протягом декількох років після чемпіонату цілий ряд нагород було перерозподілено внаслідок дискваліфікацій на дистанціях 100 м з/б, 800 м, 1500 м, 3000 м з/п, 5000 м та у жіночому семиборстві, а Україна отримала бронзу медаль з бігу на 800 м. У порівнянні з попереднім чемпіонатом, спортсмени збірної команди не змогли потрапити до фінальної частини змагань у стрибках в довжину (жінки), в стрибках у висоту (чоловіки), метанні молоту (чоловіки), в естафетному бігу 4x100 м (жінки) і 100 м з/б, в бігу на 5000 м (чоловіки) і в семиборстві, але з'явилися нові види: метання спису і біг 10000 м (жінки), також повернулися види, в яких спортсмени України завойовували медалі і потрапляли до фіналу в попередніх чемпіонатах Європи, а саме: біг 800 м, 400 м з/б і метання диску (жінки), естафетний біг 4x400 м (чоловіки). У цілому, у 17 видах з 42 номерів програми чемпіонату Європи спортсмени збірної команди України увійшли до вісімки фіналістів (включаючи медалістів), з них, 14 жінок у 10 номерах програми і 7 чоловіків у 7 номерах програми. У порівнянні з попередніми чемпіонатами, на цьому додалося ще два нових видів програми чемпіонату, в яких українські спортсмени не тільки увійшли до фінальної частини змагань, а й завоювали золоту та бронзову медалі.

По кількості спортсменів, що увійшли до фінальної частини змагань (включаючи медалістів) знов попередубула група «спринт, бар'єри» – 11 фіналістів (включаючи 2 золоті, 1 срібні, 2 бронзові нагороди) і 59 очок, в групі «стрибки» – 4 фіналісти (включаючи 1 золоту, 1 срібну, бронзовунагороду) і 21,5 очки, на третю позицію вийшла група «метання» – 3 фіналісти(включаючи 1 золоту, 1 бронзову нагороду) і 18 очок, в групі «витривалість» – 2 фіналісти (включаючи 2 бронзові нагороди) і 12 очок, в групі «багатоборство» – 1 фіналіст (1 срібна нагорода) і 7 очок.

У 2014 році XXII чемпіонат Європи пройшов вЦюриху (Швейцарія). У змаганнях взяли участь 1439 атлетів з 50 країн Європи. Було розіграно, як у 2010 році, 47 комплектів медалей (24 у чоловіків і 23 у жінок). На цьому чемпіонаті Європи спортсменами збірної команди України було завойовано 9 медалей (2 золоті, 5 срібних, 2 бронзові), 16 атлетів (включаючи медалістів)

брали участь у фінальній частині змагань. У командному заліку команда України зайняла 7 загальнокомандне місце (за кількістю здобутих медалей) та 7 – за кількістю очок, набравши 86 очки за зайняті місця у вісімці фіналістів. Після зміни керівництва ФЛАУ і збірної команди України з легкої атлетики у 2012 році, була повністю змінена система підготовки. Була зруйнована централізована система підготовки за групами видів, з елементами індивідуальної підготовки для лідерів. Лише група спортивної ходьби продовжила дотримуватися цієї системи. Менше уваги стало приділятися резервному складу. Збірна команда України перейшла на індивідуальну систему підготовки, з деякими елементами централізованої підготовки. Виходячи з цього, в порівнянні з виступом у 2012 році і враховуючи, що до програми змагань попереднього чемпіонату Європи не входили види спортивної ходьби, виступ збірної команди України показав, що ми втратили цілу низку пріоритетних видів, які входили до вісімки фіналістів чемпіонатів Європи. Система відбору для потрапляння в збірну команду для участі у чемпіонаті Європи теж зазнала ряд змін. На цей раз до фінальної частини змагань потрапили: в бігових видах (біг 200 м, 400 м, 400 м з/б, естафетний біг 4x100 м і 4x400 м), у стрибкових видах (потрійний стрибок, стрибки у висоту), у видах спортивної ходьби (20 км і 50 км), у видах багатоборства (десятиборство). Українські легкоатлети в змаганнях жінок вибороли золоту медаль в потрійному стрибку, срібні нагороди в бігу на 400 м, 400 м з/б, естафеті 4x400м, в спортивній ходьбі на 20 км. В змаганнях чоловіків золоту нагороду – в стрибках у висоту, срібну – теж в стрибках у висоту, бронзову в бігу на 200 м і в спортивній ходьбі на 20 км. У порівнянні з попереднім чемпіонатом, спортсмени збірної команди не змогли потрапити до фінальної частини змагань у потрійному стрибку (чоловіки), в стрибках з жердиною (чоловіки), метанні спису (чоловіки), в естафетному бігу 4x100 м (жінки) і 100 м з/б, в бігу на 5000 м (чоловіки і жінки), метанні диску (жінки), в бігу на 100 м (чоловіки і жінки), 200 м, 800 м, 10000 м (жінки), 400 м з/б і естафетному бігу 4x400 м (чоловіки), але повернулися види, в яких спортсмени України завойовували медалі і потрапляли до фіналу в попередніх чемпіонатах Європи, а саме: біг 200м, стрибки у висоту (чоловіки), естафетний біг 4x100 м (жінки). Вперше, за всю історію незалежності України, у фінальній вісімці з'явилися види

спортивної ходьби на 20 км (чоловіки і жінки) і на 50 км (чоловіки). У цілому, у 12 видах з 47 номерів програми чемпіонату Європи спортсмени збірної команди України увійшли до вісімки фіналістів (включаючи медалістів), серед них, 7 жінок у 7 номерах програми і 9 чоловіків у 5 номерах програми. У порівнянні з попередніми чемпіонатами, на цьому додалося два нових види програми, в яких українські спортсмени увійшли до фінальної частини змагань і завоювали срібну та бронзову нагороди.

По кількості спортсменів, що увійшли до фінальної частини змагань (включаючи медалістів) попереду була група «спринт, бар'єри» – 5 фіналістів (включаючи 3 срібні, 1 бронзову нагороду) і 31 очко, в групі «стрибки» – теж 5 фіналісти (включаючи 2 золоту, 1 срібну нагороду) і 29 очок, на третю позицію вперше вийшла група «спортивна ходьба» – теж 5 фіналістів (включаючи 1 срібну, 1 бронзову нагороду) і 25 очок, в групі «багатоборство» – 1 фіналіст і 1 очко. Вперше в групах «метання» і «витривалість» жодного атлета не потрапило до фінальної частини чемпіонату Європи.

У 2016 році XXIII чемпіонат Європи пройшов в Амстердамі (Нідерланди). У змаганнях взяли участь 1329 атлетів з 50 країн Європи. Було розіграно 44 комплекти медалей (22 у чоловіків і 22 у жінок). У зв'язку з проведенням в один рік чемпіонату Європи і ігри Олімпід, до програми змагань не входили дисципліни спортивної ходьби, а марафон (на відміну від 2012 року, коли він просто не був включений до програми змагань) було замінено півмарафоном. Через призупинення членства Всеросійської федерації легкої атлетики (ВФЛА) в Міжнародній асоціації легкоатлетичних федерацій (IAAF) з 13 листопада 2015 року, внаслідок допінгового скандалу, російські легкоатлети не брали участі в даному чемпіонаті. На цьому чемпіонаті Європи спортсменами збірної команди України була завойована лише 1 медаль (золота), 12 атлетів (включаючи медалістку) брали участь у фінальній частині змагань. У командному заліку команда України зайняла 17 загальнокомандне місце (за кількістю здобутих медалей) і 13 – за кількістю очок, набравши лише 45 очок за зайняті місця у вісімці фіналістів (найменшу кількість очок за всі попередні чемпіонати Європи). Система підготовки збірної команди України до змагань залишилася незмінною з початку олімпійського циклу. Система відбору була спрямована на потрапляння у збірну команду для участі в Олімпійських іграх, тому чемпіонат Європи

розцінювався як не пріоритетний старт для збірної команди. В підсумку, ця система виявилася помилковою. Ми отримали найслабкіші виступи збірної команди України як на чемпіонаті Європи, так і на Олімпійських іграх (одна бронзова медаль в стрибках у висоту у чоловіків) за всю історію. До фінальної частини змагань потрапили: в бігових видах (біг 100 м, 200 м, естафетний біг 4x100 м і 4x400 м, біг 800 м, 3000 м з/п, 10000 м), у стрибкових видах (потрійний стрибок, стрибки у висоту), у видах метань (метання диску, метання молоту), у видах багатоборства (десятиборство). Українські легкоатлети вибороли лише одну золоту медаль в бігу на 800 м серед жінок. У порівнянні з попереднім чемпіонатом, спортсмени збірної команди не змогли потрапити до фінальної частини змагань в бігових видах: в бігу на 200 м (чоловіки), 400 м, 400 м з/б, в естафетному бігу 4x100 м і 4x400 м (жінки) і в стрибках у висоту (чоловіки), але повернулися такі види як: біг 100м, 200 м, 800 м (жінки), 10000 м, естафетний біг 4x100 м і 4x400 м (чоловіки), метання диску і метання молоту (жінки). Також вперше у фінальній вісімці з'явився біг 3000 м з/п (жінки). В цілому, у 12 видах з 44 номерів програми чемпіонату Європи спортсмени збірної команди України увійшли до вісімки фіналістів (включаючи медалістів), серед них, 8 жінки у 7 номерах програми і 4 чоловіки у 4 номерах програми. У порівнянні з попередніми чемпіонатами, на цьому додався один новий вид програми чемпіонату, в якому українська спортсменка увійшла до фінальної частини змагань.

По кількості спортсменів, що увійшли до фінальної частини змагань (включаючи медалістів) вперше впереду рейтингу вийшла група «витривалість» – 3 фіналісти (включаючи 1 золоту нагороду) і 18 очок, на другому місці група «спринт, бар'єри» – 4 фіналісти і 12 очок, на третю позицію перейшла група «стрибки» – 2 фіналісти і 6 очок, в групі «багатоборство» – 1 фіналіст і 5 очок, і в групі «метання» – 2 фіналісти і 4 очки. Цей виступ став найгіршим за всю історію виступів збірної команди України на чемпіонатах Європи.

У 2018 році XXIV чемпіонат Європи пройшов в Берліні (Німеччина). У змаганнях взяли участь 1572 атлетів з 51 країни Європи. Було розіграно 48 комплектів медалей (24 у чоловіків і 24 у жінок). До участі були допущені спортсмени, які виконали у встановлені терміни необхідні кваліфікаційні вимоги та

нормативи. У ряді видів кваліфікаційні змагання відбулися за день до офіційного відкриття чемпіонату. У програму чемпіонату була додана жіноча спортивна ходьба на 50 км. Отже, як і раніше на чемпіонаті світу 2017 року, на європейській континентальній першості вперше було досягнуто рівність між жіночими і чоловічими дисциплінами (по 24). Як і на попередньому чемпіонаті Європи, 12 кращих спортсменів сезону (але не більше трьох від країни) в спринтерському і бар'єрному бігу звільнялися від участі в попередніх забігах, та їм було гарантовано місце в півфіналі.

Чемпіонат Європи 2018 року став одним з перших офіційних турнірів, який пройшов після зміни в правилах ІААФ, прийнятих з метою підвищення динамічності і видовищності змагань з легкої атлетики. У вертикальних стрибках час на спробу було скорочено з 60 до 30 секунд. В естафеті 4x100метрів замість 10-метрової зони розбігу і 20-метрової зони передачі палички була залишена 30-метрова зона передачі палички. Деякі дрібні зміни торкнулися екіпіровки спортсменів і технічного регламенту. Як і на попередньому чемпіонаті у 2016 році, в змаганнях участі не брала збірна Росії. Відсторонення російських легкоатлетів від міжнародних стартів, ініційоване ІААФ в листопаді 2015 року, в зв'язку з допінгових скандалом, в черговий раз було залишено в силі 27 липня 2018 р. У той же час Міжнародна федерація у 2018 року допустила кілька десятків російських спортсменів до стартів за кордоном, де вони могли виступати в якості нейтральних атлетів. Тридцять з них були допущені організаторами до участі в чемпіонаті Європи. На цьому чемпіонаті Європи спортсменами збірної команди України було завойовано 7 медалей (2 золоті, 2 срібні, 3 бронзові), 14 атлетів (включаючи медалістів) брали участь у фінальній частині змагань. У командному заліку команда України зайняла 10 загальнокомандне місце (за кількістю здобутих медалей) і 7 – за кількістю очок, набравши 67 очок за зайняті місця у вісімці фіналістів.

В новому олімпійському циклі було відновлено систему централізованої підготовки збірної команди України за групами видів. Лідерам була надана можливість індивідуальної підготовки, але фінансування кожного члена збірної команди відбувалося за системою балів, отриманих спортсменами за виступи у офіційних змаганнях у попередньому сезоні. Не завжди цих балів

висачало на якісну підготовку. Резервний склад був зконцентрований у відкритих Державних Центрах олімпійської підготовки (м. Суми і м. Луцьк) з відповідними спеціалістами і окремим фінансуванням. У зв'язку з цим, виступ збірної команди України на чемпіонаті Європи 2018 року значно покращився.

У 2018 році повернули систему відбору, яка була запропонована ще у 1994 році і діяла до 2012 року. До збірної команди почали потрапляти спортсмени, (уразі виконання норматива, встановленого ЄАА) які ставали переможцями та призерами відбіркового чемпіонату України (навідміну від системи відбору 1994–2012 рр., потрапляння спортсмена, який зайняв третє місце, не вирішувалось Головною тренерською радою). Лідери збірної України також брали участь у відбірковому чемпіонаті України. Склад збірної команди для участі у чемпіонаті Європи розглядався Головною тренерською радою і далі, затверджувався ісполкомом ФЛАУ.

До фінальної частини змагань українські спортсмени потрапили: в бігових видах (біг 400 м з/б, 800м, естафетний біг 4x100 м), у стрибкових видах (стрибки в довжину, стрибки у висоту, стрибки з жердиною), у видах метань (метання молоту), у видах спортивної ходьби (20 км і 50 км). Українські легкоатлети в змаганнях жінок вибороли золоту медаль в бігу на 800 м, срібні нагороди у стрибках в довжину, в бігу на 400 м з/б, в спортивній ходьбі на 50 км і бронзові нагороду в бігу на 800 м. В змаганнях чоловіків золоту нагороду – в спортивній ходьбі на 50 км і бронзову – у стрибках в довжину.

У порівнянні з попереднім чемпіонатом, спортсмени збірної команди не змогли потрапити до фінальної частини змагань в бігових видах: в бігу на 100 і 200 м (жінки), в естафетному 4x400 м (чоловіки), в потрійному стрибку, метанні диску і метанні молоту (жінки), в десятиборстві. Але повернулися такі види як: біг 400 м з/б, стрибки в довжину і стрибки з жердиною (жінки), стрибки в довжину і стрибки у висоту (чоловіки), метання молоту (чоловіки). Також вперше у фінальній вісімці з'явилися українські спортсменки, і навіть здобули бронзову нагороду, в спортивній ходьбі на 50 км (жінки).

У цілому, у 12 видах з 48 номерів програми чемпіонату Європи спортсмени збірної команди України увійшли до вісімки фіналістів (включаючи медалістів), серед них, 9 жінок у 7 номерах програми

і 5 чоловіків у 5 номерах програми. У порівнянні з попередніми чемпіонатами, на цьому додався ще один новий вид програми чемпіонату, в якому українська спортсменка увійшла до фінальної частини змагань.

По кількості спортсменів, що увійшли до фінальної частини змагань (включаючи медалістів) в групі «стрибки» – 5 фіналістів (включаючи 1 срібну, 1 бронзову нагороду) і 22 очки, вперше, за всю історію, увійшла до фінальної частини і посіла другу позицію група «спортивна ходьба» – 3 фіналісти (включаючи 1 золоту, 1 бронзову нагороду) і 16 очок, на третій позиції група «витривалість» – теж 2 фіналісти (включаючи 1 золоту, 1 бронзову нагороду) і 14 очки, група «спринт, бар'єри» вперше не потрапила до трійки найкращих груп – 3 фіналісти (включаючи срібну нагороду) і 13 очок, в групі «метання» – 1 фіналіст і 2 очки. В групі «багатоборство» цього разу жодного атлета не потрапило до фінальної частини чемпіонату Європи.

Чемпіонат Європи з легкої атлетики 2020 року мав бути проведений 25–30 серпня в Парижі (Франція). За усталеною практикою, програма змагань чемпіонату, який мав проводитись в олімпійський рік, не передбачала шосейних дисциплін, а саме, спортивної ходьби, а марафонська дистанція замінена напівмарафоном. Наприкінці квітня 2020 року, з огляду на поширення пандемії коронавірусної хвороби, Європейська легкоатлетична асоціація прийняла рішення скасувати проведення континентальної перешості. У 2021 році чемпіонат Європи був перенесен на 2022 рік і чемпіонат Європи буде проведений 15–21 серпня в Мюнхені (Німеччина), де спортсмени розіграють 48 комплектів медалей.

ВИСНОВКИ

Аналіз виступу національної збірної команди з легкої атлетики на чемпіонатах Європи свідчить про те, що українські спортсмени виступають нерівномірно, демонструючи різноманітні досягнення в різні роки. В усіх дев'яти чемпіонатах Європи, за час незалежності, спортсмени вибороли 66 медалей: золотих – 20, срібних – 27, бронзових – 19; 157 атлетів, включаючи медалістів, входили до вісімки фіналістів. Прорахунки виступів збірної команди у чемпіонатах Європи в предостанньому і останньому олімпійських циклах, були пов'язані із п'ятьма головними взаємозалежними причинами: із недосконалою системою управління підготовкою збірних команд до головних змагань; із

відсутністю стратегії підготовки до головних змагань; із нехтуванням методичною стороною підготовки з боку головних тренерів за видами збірної команди та особистих тренерів спортсменів; із недостатньою якістю системи науково-методичного забезпечення підготовки спортсменів збірних команд; із недостатньою увагою до резервного складу збірної команди. Проаналізувавши результати виступів спортсменів на чемпіонатах Європи, найбільш конкурентно здатними склади збірної команди України були в 1994 році (спадщина колишнього СРСР) і в 2012 році, коли в олімпійському циклі 2009–2012 рр. була змінена система управління підготовкою збірної команди, та головними напрямками покращання стану роботи збірної команди були обрані:

проведення централізованої системи організації тренувального процесу збірної команди з доцільною індивідуалізацією його для спортсменів елітної групи; досконалення методологічної складової підготовки спортсменів збірної команди та боротьби із допінгом. Для цього було створено інститут старших тренерів. У кожній групі видів був призначений старший тренер – методист, завданням якого було систематизувати роботу особистих тренерів у підготовці до головного старту сезону, а в окремих випадках взяти на себе підготовку цілої групи спортсменів; організація чіткої взаємодії між резервним та основним складом збірної команди за рахунок залучення спортсменів молодіжного віку до тренувального процесу з основним складом; організація системи науково-методичного забезпечення та контролю підготовки спортсменів збірної команди за основними її напрямками.

Упродовж 1991–2000 років країна перебувала в край тяжкому економічному стані, спостерігався відтік тренерських кадрів, деякі українські спортсмени були вимушені завершувати спортивну кар'єру. Система підготовки збірної команди упродовж цього періоду зазнавала різких змін, що не могло не позначатися на виступах українських спортсменів на чемпіонатах Європи. І хоча в період з 2001–2008 роки економічний стан в країні покращився, і навіть в деяких дисциплінах пройшла зміна поколінь, тим не менш, попередні роки зробили свою справу, в деяких напрямках підготовки збірної команди ми втратили спадкоємність. На чемпіонаті Європи 2006 року у Гьотеборгу (Швеція) збірна команда України мала найбільшу кількість фіналістів (26) за весь час незалежності, але середній вік тих хто, завоював медалі і потрапив

до фінальної частини Олімпійських ігор 2008 у Пекині рівнявся 29,5 років (самий великий за весь час).

У 2009 році було прийнято рішення омолодити основний склад. Від резервного складу збірної команди України було відокремлено молодь (до 23 років), та було поповнено основний склад. Також проводилися звіти старших тренерів про хід підготовки до майбутніх стартів і виконання індивідуальних планів членами збірної України за групами видів. На початку олімпійського циклу було визначено пріоритетні напрямки розвитку і види, на які треба звернути особливу увагу. Це дало свої позитивні результати в олімпійському циклі 2009–2012 років, значно збільшилась кількість видів на чемпіонатах Європи, де українські спортсмени не тільки потрапили до фінальної частини змагань, а й завоювали медалі.

На жаль, наприкінці 2012 року, після зміни керівництва ФЛАУ, була змінена і система управління підготовкою збірної команди, результати стали знижуватися. До 2014 року збірна команда ще протрималась на старому потенціалі, а далі результати стали стрімко знижуватися. Був порушений основний принцип централізованої підготовки з елементами індивідуальної підготовки. Цей принцип створював конкуренцію в групах. На сьогоднішній день його зберегла тільки група – спортивної ходьби. З 2016 року ми стали втрачати наші пріоритетні види. Треба було знову переавантажувати команду, тому що спортсмени, якими було підживлено команду у 2009 році постаріли, а резерв в тих пріоритетних видах за цей час було втрачено, була втрачена спадкоємність. Як показав останній чемпіонат Європи в Берліні, ми розгубили наші позиції в спринті, метаннях, частково в стрибках і багатоборстві. Одним із основних чинників втрати лідерства українських спортсменів, на думку багатьох фахівців, це зміна системи управління збіркою командою, відсутність умов для підготовки на місцях та недостатня заробітна плата тренерів. І найнебезпечніше це те, що зменшується число українських фіналістів на чемпіонатах Європи.

АНОТАЦІЯ

Управління системою планування змагань міжнародного рівня є одним із основних компонентів спортивної підготовки висококваліфікованих спортсменів. Одним з проміжних змагань в кожному олімпійському циклі є чемпіонати Європи з легкої

атлетики. На чемпіонатах Європи визначаються пріоритетні види, за якими визначається готовність збірної команди України з легкої атлетики до майбутніх Ігор Олімпіад. Саме цей чинник характеризує рівень соціального розвитку суспільства, стану здоров'я і фізичного розвитку молодого покоління, демонструє фізичні, функціональні та інтелектуальні можливості організму людини. Аналіз виступу національної збірної команди з легкої атлетики на чемпіонатах Європи, відповідно до показників кількості завойованих медалей і кількості фіналістів свідчить, що українські спортсмени виступають нерівномірно, демонструючи різноманітні досягнення в різні роки. Якщо в 1994, 2006, 2010, 2012 роках, коли в олімпійському циклі 2009–2012 рр. було змінено систему управління підготовкою збірної команди, ми бачимо приріст результатів. Нажаль виступи на решті чемпіонатах пройшли на досить середньому рівні, а на останніх двох – результати стрімко погіршились.

Література

1. Чемпіонат Європи з легкої атлетики. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Козлова Е. Соревнования в системе подготовки спортсменов высокой квалификации в условиях профессионализации легкой атлетики. *Наука в олимпийском спорте*. К. : Олімпійська література, 2010. № 1 (2). С. 20–30.
3. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения. К. : Олімпійська література, 2004. 808 с.

Information about the authors:

Samolenko Tetiana Volodymyrivna,

Doctor of Philosophy in Physical Training and Sport,
Associate Professor at the Department of Physical Culture and Sport
State University of Trade and Economics
19, Kyoto str., Kyiv, 03100, Ukraine

Apaychev Oleksandr Valentynovych,

Honored Coach of Ukraine,
Doctor of Philosophy in Physical Training and Sport,
Head Coach by Combined Events of the Thai Athletic Association
Bangkok (Thailand)

Karaulova Svetlana Ivanovna,
Doctor of Science in Physical Education and Sports,
Professor of the Department of Physical Culture and Sports
Zaporizhzhya National University
66, Zhukovsky str., Zaporozhye, 69600, Ukraine